

MINISTERSTVO VNITRA

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu
k zákonu o státní službě

Závěr č. 37

**ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu
o státní službě ze dne 17. září 2021**

Rozhodování o poskytování odměn státním zaměstnancům

I. Ustanovení o řízení ve věcech služby a subsidiárně ustanovení správního řádu o správním řízení se v souladu s § 159 odst. 1 písm. d) zákona o státní službě vztahují na rozhodování o poskytnutí cílové odměny podle § 144 odst. 1 zákona o státní službě ve spojení s § 134a zákoníku práce.

II. Ustanovení o řízení ve věcech služby ani ustanovení správního řádu o správním řízení se v souladu s § 159 odst. 2 písm. l) zákona o státní službě nevztahují na rozhodování o poskytnutí odměny za úspěšné splnění mimořádného nebo zvlášť významného služebního úkolu podle § 144 odst. 1 zákona o státní službě ve spojení s § 134 zákoníku práce a o poskytnutí odměny za úspěšné splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného státního zaměstnance podle § 150 odst. 1 zákona o státní službě.

III. Na rozhodování o poskytnutí odměny podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě¹ se ustanovení o řízení ve věcech služby ani ustanovení správního řádu o správním řízení nevztahují, neboť se nejedná o postup v rámci výkonu působnosti v oblasti veřejné správy ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu.

Odůvodnění

Poradní sbor se zabýval rozhodováním o poskytování odměn za úspěšné splnění mimořádného nebo zvlášť významného služebního úkolu podle § 144 odst. 1 zákona o státní službě ve spojení s § 134 zákoníku práce, odměn za úspěšné splnění naléhavých služebních

¹ Peněžitá odměna, kterou služební orgán ocení významný skutek s projevem osobní odvahy a statečnosti nebo poskytnutí pomoci při předcházení, likvidaci nebo odstraňování událostí, při nichž může být ohrožen majetek, zdraví nebo život. Odměnu lze dále poskytnout i při životním nebo pracovním jubileu a při prvním skončení služebního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo po nabytí nároku na starobní důchod.

úkolů za nepřítomného státního zaměstnance podle § 150 odst. 1 zákona o státní službě (dále oboje jen jako „odměny“) a cílových odměn podle § 144 odst. 1 zákona o státní službě ve spojení s § 134a zákoníku práce. S ohledem na skutečnost, že podle § 159 odst. 1 písm. d) zákona o státní službě se na odměňování vztahují ustanovení o řízení ve věcech služby (a v souladu s § 160 zákona o státní službě též subsidiárně ustanovení správního řádu o správním řízení) a že v odstavci 2 písm. l) téhož ustanovení však zákonodárce upravit výjimku z tohoto postupu pro rozhodování o odměně, měl poradní sbor zodpovědět, zda se na poskytování odměn a cílových odměn vztahují ustanovení o řízení ve věcech služby a ustanovení správního řádu o správním řízení, a proto o poskytnutí odměny a cílové odměny vydává služební orgán rozhodnutí, či nevztahují, a proto služební orgán odměnu a cílovou odměnu poskytne bez dalšího či o poskytnutí odměny a cílové odměny vydá např. jen sdělení podle části čtvrté správního řádu. Jinými slovy, poradní sbor měl zodpovědět, pro které odměny (tj. odměny a cílové odměny) platí v § 159 odst. 2 písm. l) uvedená výjimka z řízení ve věcech služby.

Odměny i cílové odměny jsou poskytovány za výkon služby, a jsou tak složkami platu. Jsou však dvěma odlišnými složkami platu.

Odměny nejsou nárokovou složkou platu a pro jejich poskytnutí jsou stanoveny pouze důvody, nikoliv pravidla nebo výše.² Z tohoto důvodu, že předem není dán určitý nárok (např. prostřednictvím služebním orgánem předem dané výše odměny a předem daných hodnotitelných nebo měřitelných ukazatelů a způsobu hodnocení nebo měření těchto ukazatelů), a není tedy dán ani předmět, o kterém by bylo možno vést správní řízení, se na poskytování odměn ustanovení o řízení ve věcech služby nevztahují. Právě pro odměny platí v § 159 odst. 2 písm. l) uvedená výjimka z řízení ve věcech služby.

Pro poskytnutí cílových odměn jsou stanoveny důvody (zajištění splnění zvlášť významného předem určeného konkrétního cíle) a také pravidla. Služební orgán má povinnost před započítím plnění služebního úkolu písemně oznámit státním zaměstnancům, kteří

² Proto byly v minulosti odměny kritizovány jako netransparentní způsob odměňování. To je také důvod, proč zákon o státní službě stanovil v § 150 odst. 2 zákona o státní službě pro poskytování odměn jejich limit v kalendářním roce. Limit odměn se vztahuje pouze na odměny, nikoliv na cílové odměny, což vyplývá ze systematického zařazení tohoto institutu do § 150 zákona o státní službě, který je ustanovením, jež upravuje pouze odměny, což lze dovodit nejen z jeho nadpisu „*Zvláštní ustanovení o odměně*“, ale i z obsahu odstavce 1, který jednak skrze dikci „*lze ocenit též*“ odkazuje na § 134 zákoníku práce a jednak stanoví další zvláštní odměnu, kterou zákoník práce neupravuje.

se budou na plnění služebního úkolu podílet, výši cílové odměny společně s hodnotitelnými nebo měřitelnými ukazateli (hodnocení plnění úkolů) a způsobem hodnocení nebo měření těchto ukazatelů.³ V závislosti na plnění těchto ukazatelů pak státnímu zaměstnanci vzniká nárok na určitou částku za podmínky, že jeho služební poměr neskončí před splněním stanoveného služebního úkolu. Z popisu je zřejmé, že v případě cílových odměn je dán předmět, o kterém se vede správní řízení, a na poskytování cílových odměn se ustanovení o řízení ve věcech služby vztahují. Řádné oznámení cílových odměn a řádné hodnocení plnění úkolů je stěžejní pro rozhodnutí o cílové odměně. V rozhodnutí je služební orgán v souladu se správním řádem povinen uvést podklady pro jeho vydání a úvahy, kterými se řídil při jejich hodnocení. Služební orgán je v odůvodnění rozhodnutí povinen uvést konkrétní důvod pro poskytnutí cílové odměny a způsob, jakým se státní zaměstnanec podílel na jeho splnění.

Po přijetí výše uvedených závěrů se poradní sbor zabýval rozhodováním o poskytování odměn podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě¹ a obdobnou otázkou, která již byla položena, a to, zda se na poskytování těchto odměn vztahují ustanovení o řízení ve věcech služby a ustanovení správního řádu o správním řízení, a proto o poskytnutí této odměny vydává služební orgán rozhodnutí, či nevztahují, a proto služební orgán tuto odměnu poskytne bez dalšího či o poskytnutí této odměny vydá např. jen sdělení podle části čtvrté správního řádu.

Odměny podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě nejsou poskytovány za výkon služby, nejsou složkou platu a nevztahuje se na ně úprava limitu odměn.

Poradní sbor konstatoval, že na poskytování odměn podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě se nevztahuje ani § 159 odst. 1 písm. d), ani § 159 odst. 2 písm. l) zákona o státní službě. Úprava § 159 odst. 1 písm. d) zákona o státní službě se týká rozhodování o odměňování, tzn. rozhodování podle části deváté zákona o státní službě „*Odměňování státních zaměstnanců*“, zatímco úprava odměny podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě je obsažena v části třetí zákona o státní službě „*Povinnosti a práva státních zaměstnanců, příkazy k výkonu služby a ocenění za příkladný výkon služby*“. Úprava § 159 odst. 2 písm. l) zákona o státní službě se vztahuje na odměny, které jsou složkou platu státního zaměstnance. Poradní sbor dále konstatoval, že na poskytování odměn podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě se nevztahuje ani žádné další

³ Tento způsob odměňování plně vyhovoval i požadavkům Evropské komise na principy odměňování státních zaměstnanců, a proto nebylo třeba stanovovat v zákoně o státní službě pro poskytování těchto odměn limitující výši v kalendářním roce.

ustanovení odstavce 1 nebo 2 § 159 zákona o státní službě a že by bylo vhodné co nejdříve provést legislativní nápravu tohoto stavu.

V rámci nápravy se poradní sbor kloní spíše k poskytování těchto odměn bez dalšího, a to z toho důvodu, že na odměny, kterými služební orgán ocení významný skutek s projevem osobní odvahy a statečnosti nebo poskytnutí pomoci při předcházení, likvidaci nebo odstraňování událostí, při nichž může být ohrožen majetek, zdraví nebo život, není předem dán určitý nárok, a, jak již bylo uvedeno výše, není tedy dán ani předmět, o kterém by bylo možno vést správní řízení. Odměny při životním nebo pracovním jubileu a při prvním skončení služebního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo po nabytí nároku na starobní důchod jsou od roku 2016 upraveny ve vládou sjednané Kolektivní dohodě vyššího stupně, a nárok na ně tedy vzniká z této dohody a služební orgán o tomto nároku fakticky nerozhoduje. Poradní sbor tak závěrem ještě jednou shrnul, že při poskytování odměn podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě se nejedná o postup v rámci výkonu působnosti v oblasti veřejné správy ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu.